

ÖĞRETMEN ADAYLARININ MİLLİ DEĞERLERİN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

*Şaban ÇETİN***

ÖZET

Değerler, bireylerin duyuşsal ve davranışsal tepki eğilimlerinin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Ayrıca insanın insanca yaşamasını sağlayacak yegane öğelerden birisidir.

Nitekim bilim ve teknolojideki ilerlemelerin birçok alanın gelişimine katkıda bulunduğu gözlenirken insan ve insanca yaşamının temel yapı taşlarından birisi olan değerlerin lehine böyle bir katkıyı yeterince sağladığını söylemek çok da mümkün görünmemektedir. Aksine değer yitimi ile ilgili birçok yaşantı örneği insanlığın gözleri önünde gerçekleşmektedir.

Bu nedenle bugün tüm Dünyada olduğu gibi ülkemizde de değerler eğitimi ile ilgili çalışmalar hız kazanmıştır. Öyl ki 18. Milli Eğitim Şurasında “Eğitimde 2023 Vizyonu” çerçevesinde “Değerler Eğitimi” ele alınmıştır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı’nın ders programları ile ilgili yapmış olduğu çalışmalarda birçok ders içeriğinde “değer eğitimi” yoğun olarak yer verilmiştir. Programlarda yapılan düzenlemelerin amacına ulaşması ve konu ile ilgili olarak ders içeriğinde yer alan kazanımların öğrencilere gerektiği şekilde verilmesinde öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Bu anlamda gelecekte mesleğini icra edecek öğretmen adaylarının bu konuda etkin rol oynayabilmeleri için değer eğitimi özellikle de milli değerlerin öğretimi konusundaki tutumlarını bilmesi oldukça önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının Milli değerlerin öğretimine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın çalışma evrenini Gazi üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim fakültesinde öğrenim gören 320’si erkek, 237’si kız olmak üzere toplam 557 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği (MDÖTÖ) ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Tutum puanları yaşanan yer ve anne-babanın eğitim durumuna göre farklılık göstermezken, Milli değerlerin öğretimini önemli bulma ve öğrencilerin akademik başarı durumuna göre anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fak. Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: cetin09@gmail.com

Anahtar kelimeler: Milli Değerler, Milli Değerlere Yönelik Tutum, Öğretmen adayları.

**ANALYSIS OF ATTITUDES OF PRESERVICE TEACHERS
TOWARDS TEACHING OF NATIONAL (TRADITIONAL) VALUES
IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES**

ABSTRACT

Values have an important place in the formation of affective and behavioral reaction tendencies of individuals. Besides, it is one of the sole elements that will ensure human to live his life humanely.

As a matter of fact, while it is observed that advance in science and technology contributes to development of many fields, it is not possible to state that this provides such a contribution in behalf of values which are basic building blocks of humans and humanely living. On the contrary, many examples related with loss of value are realized in sight of humans.

Therefore, studies about “education of values” have gained acceleration in our country as well as all around the world. In fact, “education of values” was discussed in 18. National Education Council, under the scope of “Education Vision of 2023”. At the same time, education of values takes place in many lesson contents under the scope of studies performed by National Ministry of Education about academic programs. For the regulations made in the programs to achieve their goals and the transfer of gains within the lesson content related with the subject to the students, major role falls to the teachers. In this context, for the teacher candidates that will execute their duties in the future to play an active role in this issue, it is very important to know their attitudes related with education of values, especially education of national values.

The aim of this study was to analyze attitudes of preservice teachers enrolled in faculty of education towards teaching of national values. Population of the study consisted of a total of 557 preservice teachers enrolled in Faculty of Industrial Arts Education at Gazi University. Of the preservice teachers, 320 were male; 237 were female. Attitude Scale for Teaching of National Values (ASTNV) developed by the researcher was used for data collection. It was found that attitude scores towards teaching of national values varied according to gender. While attitude scores did not vary according to living place and educational level of parents, it significantly varied according to status of findings teaching of national values important and academic achievement levels of students.

Key Words: National Values, Attitude towards National Values, Preservice teachers.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Giriş

Bugün ülkeler, bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim ve gelişime paralel olarak değişik nitelendirmelerle dünya arenasında anılmakta veya yer bulmaktadırlar. Bilim ve teknolojiye gelişmeler ülkeleri yalnızca bu tarzda nitelendirmekle kalmamış, sosyal hayatı etkilemiş ve toplumları tüm kurumlarıyla bu hızlı gelişime ve değişime uyum sağlamaya zorlamıştır. Bu değişim ve gelişim sürecine uyum sağlamada en etkili araç olarak görülen eğitimden beklenen ise bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın yanında, onları hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilecek şekilde yetiştirmek olmuştur.

Ancak bunun yanı sıra 21. yüzyılın yetiştirmeyi amaçladığı bireylerin taşınması gereken temel becerilerin başında milli, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma; kişisel ve sosyal değerlere önem verme ve estetik zevk kazanma becerileri de gelmektedir (Yaman ve diğerleri, 2009:108).

Değerler uzun yıllardan bu yana sosyal bilimlerin ilgi alanlarının merkezinde yer almakta, bireyler ve toplumdaki değişikliği ve düzeni açıklamak için temel oluşturmaktadırlar. Değerler yalnızca sosyolojide değil aynı zamanda psikoloji, antropoloji ve ilgili birçok disiplinlerde önemli bir rol oynamakta, yoğun olarak birey ve toplumların tutum ve davranışlarının altında yatan temel sebepleri açıklamak ve zaman içerisindeki değişimleri anlamlandırabilmek için kullanılmaktadırlar (Shalom H. S., 2006: 929).

Değerler, inançlardır. Ancak tümüyle nesnel, duygulardan arındırılmış fikir niteliği taşımazlar; etkinlik kazandıklarında duygularla içi içe geçerler. Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler. Değerler değişime açık yapılardır; özellikle de, zaman içinde ortaya çıkan gereksinimleri karşılamak için değer önceliklerinde değişiklikler olabilir (Kuşdil, E ve Kağıtçıbaşı, Ç. 2000:59).

Pek çok sosyal bilimsel disiplin tarafından kullanılan değer kavramının tanımlanması konusunda yaşanan güçlükler, nasıl sınıflandırılacağı konusunda da kendisini göstermektedir. Değerlerin toplumsal ve kültürel nedenlerle farklı algılanması, çeşitli değer sınıflamalarını ortaya çıkarmıştır. Değerler üzerine yapılan çalışmalarda genel olarak kabul görmüş beş sınıflandırma dikkati çekmektedir. Bunlar; Rokeach'ın Değerler Envanteri, Morris'in Değerler Sınıflandırması, Spranger'in Değerler Sınıflandırması, Kahle'nin Değerler Listesi ve Schwartz'ın Değerler Teorisidir. Son zamanlarda farklı ülkelerde, eğitimciler tarafından toplumların sahip oldukları temel değerler üzerinde çalışmalar yapıldığı ve bu çalışmalar doğrultusunda yeni sınıflamaların gündeme geldiği gözlenmektedir. Bu anlamda Evin ve Kafadar (2004:296) çalışmalarında değerlerden ulusal ve evrensel değerleri ele almışlardır. Ulusal ve simgesel değerler olarak; millet, devlet, vatan, ordu, cumhuriyet, ulusal simgeler (ulusal marş, ulusal anıtlar, ulusal bayram, bayrak), kahramanlık, dil, gelenek ve göreneklere belirtmişlerdir. Bu değerler, toplum üyelerinin büyük bir çoğunluğu tarafından önemli olarak kabul edilen, değişmesi ile toplumun genelinde köklü bir değişikliğe neden olabilecek ve kültürün özünü oluşturan temel-öz değerlerdir (Çavdarıcı, 2002: 5).

Ortak değerler sistemi, toplumsal bütünleşmeye katkıda bulunurken toplumsal düzenin garantisi haline gelmektedir. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçerken, milli ve kültürel değerleri, gelişime engel olmayacak şekilde koruyup geliştirmek ve özellikle yetişmekte olan kuşaklara kazandırmak gerekmektedir (Yılmaz 2010:66-67). Değer öğretiminde aile bu sürecin önemli bir ayağını oluştururken, okul diğer önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Değerlerin öğretiminde birlik sağlanması ve doğrudan kazandırılması için ülkemizde 2004 yılında ilköğretim ders programlarında yapılan değişikliklerde özellikle sosyal bilgiler dersi başta olmak üzere fen ve teknoloji, hayat bilgisi, din kültürü ve ahlak bilgisi vb. derslerde de değer eğitimi doğrudan yer vermeye başlanmıştır (Akbaş, O. 2008:342).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Bu süreçte öğretmenler değerlerin öğretimi görevlerini ders programları doğrultusunda yerine getirmekte ve konularından dolayı, öğrencilerine değer kazandırma sürecinde önemli bir role sahip bulunmaktadır.

Öğretmenlerin sahip olduğu bilgi ve becerilerin yanı sıra tutumları da öğretimlerini etkileyen önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 1988:84). Tutumların öğretim uygulamaları sonucunda geliştirilebilir olması, tutumların önceden belirlenerek olumlu yönde geliştirilmesi çalışmaların yapılabileceğini göstermektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde öğretmenin, değer öğretimine yönelik tutumu onun bu yöndeki davranışlarının en güçlü belirleyicilerinden birisini yani “değer öğretimi anlayışını” yansıtacaktır. Öğretmen tutumlarının öğrencileri etkilediği göz önüne alınacak olursa, bu yönde bir etkileşimin olması muhtemeldir.

Bu nedenle gelecekte eğitim sistemi içerisinde rol alacak olan öğretmen adaylarının, öğrencilere değer edinimi konusunda doğru rol model olabilmesi için değer öğretimi özellikle de milli değerlerin öğretimi konusundaki tutumlarını anlaşılması ve betimlenmesi önem arz etmektedir. Ayrıca Milli değerlerin öğretimine yönelik tutumlar konusunda öğretmen adaylarına yönelik araştırmaların alan yazınında yeterli düzeyde olmaması araştırmaya bu açıdan farklı bir önem kazandırmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının milli değerlerin öğretimine ilişkin tutumlarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır;

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin değerler öğretimine yönelik tutum puanlarının dağılımı nasıldır?

2. Öğrencilerin tutum puanları; cinsiyet, yaşanan yer, anne-babanın eğitim durumu Milli değerlerin öğretimini önemli bulma ve öğrencilerin akademik başarı durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modeli kullanılarak konu kapsamında var olan durum olduğu şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırma bu yönüyle tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır (Kaptan, 1998; Karasar, 2000).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 320’si erkek, 237’si kız olmak üzere toplam 557 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma evreninde yer alan öğrencilerin tümüne ulaşıldığı için örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği (MDÖTÖ) ile toplanmıştır.

Beşli likert tarzında düzenlenen ölçme aracında 9’su olumlu ve 7’si olumsuz olmak üzere toplam 16 madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan maddelere ilişkin puanlama yapılırken, olumlu

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

maddeler “kuvvetle katılıyorum” seçeneğinden “asla katılmam” seçeneğine doğru “5, 4, 3, 2, 1” şeklinde, olumsuz maddeler “kuvvetle katılıyorum” seçeneğinden “asla katılmam” seçeneğine doğru “1, 2, 3, 4, 5” şeklinde tersine puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan 80’dir. Değer öğretimini önemseme ve değer öğretiminin değerli bulma şeklinde isimlendirilen iki alt faktörden oluşan ölçekten hem toplam puan hem de iki alt faktör için ayrı puan elde edilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ölçek geneli için .93, önem boyutu için .88, değer boyutu için .89’dur.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Versiyon 16.0) kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenler arasındaki karşılaştırmalarda t testi ve varyans analizi teknikleri kullanılmış, varyansların homojen olmadığı durumlarda Dunet C testinden yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına dayalı olarak elde edilen bulgular ile bu bulgularla dayalı yorumlara yer verilmiştir.

Öğrencilerin, ölçekten almış oldukları toplam puanlarının dağılımı tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Puanlarının Dağılımı

Tutum	N	\bar{X}	ss	Min.	Max.	Madde Sayısı	\bar{X}	
							54,41 – 80,00	
							f	%
	557	66,93	9,26	18	80	16	513	92,10

yüksek (54,41>), orta (41,61-54,40), düşük (<41,60)

Tablo 1 İncelendiğinde, öğretmen adaylarının toplam tutum puan ortalamalarının $\bar{X}=66,93$ olduğu gözlenmektedir. Araştırmaya katılan 557 öğretmen adayının 513’ünün (% 92,10) puan ortalaması olumlu tutum puan aralığı olarak nitelendirilen 54,41–80,00 aralığında yer almaktadır. Edinilen bu sonuçtan öğretmen adaylarının Milli değerlerin öğretimi konusunda oldukça olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının dağılımı tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin, Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Tutum Puanları ve t Testi Sonuçları

Ölçeğin Boyutları	Grup	n	\bar{X}	ss	t	p
Önemseme	Erkek	320	36,95	4,14	0,88	0,352
	Kız	237	36,54	6,35		
Değer verme	Erkek	320	30,70	3,87	3,03	0,046*
	Kız	237	29,43	5,55		
Toplam	Erkek	320	67,65	7,27	2,00	0,003**
	Kız	237	65,96	11,36		

* P<.05, ** P<.01

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Tablo 2’deki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan erkek öğrencilerin $\bar{x}=67,65$ ve kız öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{x}=65,96$ birbirinden farklıdır. Yapılan t-testi sonucuna göre, öğrencilerin puanları arasındaki bu farkın anlamlı [$t(555)=2,00$, $p<0.01$] olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca dayalı olarak, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde tutum puanına sahip oldukları, başka bir deyişle; erkek öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Bunun yanısıra öğretmen adaylarının tutumları ölçeğin “Değer Öğretimini Değerli Bulma” [$t(555)= 3,03$, $p<0.05$] alt boyutunda erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Elde edilen bu bulguya göre, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla Milli değerlerin öğretimine daha değerli buldukları söylenebilir.

Öğrencilerin ailesiyle yaşadığı yere göre Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının dağılımı tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Aile İle Yaşanılan Yere Göre Öğrencilerin Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Ölçeğin Boyutları	Grup	n	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Önemseme	Şehir	309	36,73	5,63	1,770	,171	-
	İlçe	152	36,34	4,44			
	Köy	96	37,60	4,76			
Değer verme	Şeh.	309	30,04	5,14	1,496	,225	-
	İlçe	152	30,68	3,88			
	Köy	96	29,71	4,35			
Toplam	Şeh.	309	66,77	10,22	,137	,872	-
	İlçe	152	67,03	7,77			
	Köy	96	67,31	8,24			

Tablo 3’de Ailesiyle yaşadığı yere göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının arasındaki farkın manidarlığını test etmek için yapılan varyans analizi sonucu yer almaktadır. Analiz sonucuna göre, öğrencilerin tutum puanları arasında [$F_{(2-554)}= ,137$, $p>0.05$] anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Diğer taraftan ölçeğin iki alt boyutuyla ilgili olarak da benzer durumun olduğu [$F_{(2-554)}= , 1,770$, $p>0.05$], [$F_{(2-554)}= , 1,496$, $p> 0.05$] gözlenmektedir. Bir başka deyişle aile ile yaşınalın yer değişkeninin öğrencilerin tutum puanlarını farklılaştırmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin annesinin eğitim durumuna göre Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının dağılımı tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Annenin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Ölçeğin Boyutları	Grup	n	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Önemseme	Okuryazar	116	36,78	5,22	2,309	,075	-
	İlkokul	279	37,26	4,73			
	Ortaokul	76	36,16	4,22			
	Lise	86	35,74	6,97			
Değer verme	Okuryazar	116	30,64	4,81	1,073	,360	-
	İlkokul	279	30,17	4,17			
	Ortaokul	76	30,18	4,14			
	Lise	86	29,44	6,34			
Toplam	Okuryazar	116	67,41	9,58	1,498	,214	-
	İlkokul	279	67,43	8,20			
	Ortaokul	76	66,34	7,31			
	Lise	86	65,19	12,86			

Tablo 4 incelendiğinde, Annenin eğitim durumuna göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik toplam tutum puanları ve ölçeğin alt boyutları ile ilgili puanlar arasındaki farkın manidarlığını test etmek için yapılan varyans analizi sonucunda gerek öğrencilerin toplam tutum puanları arasında [$F_{(3-553)} = 1,498, p > 0.05$], gerekse sırasıyla iki alt boyuta ilişkin puanlar arasında [$F_{(3-553)} = 2,309, p > 0.05$], [$F_{(3-553)} = 1,073, p > 0.05$] anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Öğrencilerin tutum puanlarının her grupta yüksek düzeyde dağılım gösterdiği söylenebilir.

Babanın eğitim durumuna göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının dağılımı tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5. Babanın Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Ölçeğin Boyutları	Grup	n	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Önemseme	Okuryazar	46	37,22	4,98	1,393	,235	-
	İlkokul	201	36,85	4,59			
	Ortaokul	98	36,92	5,41			
	Lise	138	37,10	6,03			
	Üniversite	74	35,49	4,80			

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Değer verme	Okuryazar	46	30,87	5,00	,724	,576	-
	İlkokul	201	30,17	4,15			
	Ortaokul	98	29,61	4,93			
	Lise	138	30,09	5,09			
	Üniversite	74	30,54	4,85			
Toplam	Okuryazar	46	68,09	9,42	,430	,787	-
	İlkokul	201	67,02	8,17			
	Ortaokul	98	66,53	9,41			
	Lise	138	67,19	10,67			
	Üniversite	74	66,03	9,07			

Tablo 5’de Babanın eğitim durumuna göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının arasındaki farkın manidarlığını test etmek için yapılan varyans analizi sonucu yer almaktadır. Analiz sonucuna göre, öğrencilerin tutum puanları arasında [$F_{(4-552)} = ,430$, $p > 0.05$] anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Diğer taraftan ölçeğin iki alt boyutuyla ilgili olarak da benzer bir yapının olduğu [$F_{(4-552)} = 1,393$, $p > 0.05$], [$F_{(4-552)} = ,724$, $p > 0.05$] öğrencilerin tutum puanlarının her grupta yüksek düzeyde dağılım gösterdiği gözlenmektedir.

Milli değerlerin öğretimini önemli bulma derecesine göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının dağılımı tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Milli Değerlerin Öğretimini Önemli Bulma Derecesine Göre Öğrencilerin Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Ölçeğin Boyutları	Grup	n	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Önemseme	1.Pekçok	250	39,43	3,82	102,330	,000	1-2
	2.Çok	217	35,67	3,35			1-3
	3.Orta	90	32,04	7,41			2-3
Değer verme	1.Pekçok	250	32,58	2,82	104,202	,000	1-2
	2.Çok	217	29,16	3,84			1-3
	3.Orta	90	25,84	6,49			2-3
Toplam	1.Pekçok	250	72,01	5,88	124,020	,000	1-2
	2.Çok	217	64,83	6,13			1-3
	3.Orta	90	57,89	13,50			2-3

*** $P < .001$

Tablo 6’da Milli değerlerin öğretimini önemli bulma derecesine göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının arasındaki farkın manidarlığını test etmek için

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

yapılan varyans analizi sonucu yer almaktadır. Analiz sonucuna göre, öğrencilerin tutum puanları arasında gerek ölçek geneli [$F_{(2-554)} = 124,020$, $p < 0.05$] gerekse ölçeğin alt boyutlarında [$F_{(2-554)} = 124,020$, $P < .001$], [$F_{(2-554)} = 104,202$, $p < 0.05$] anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuca göre ölçeğin geneline paralel olarak ölçeğin alt boyutlarında da Milli değerlerin öğretimini “Pek çok” önemli bulan öğretmen adaylarının tutum puanlarının “Çok” önemli ve “Orta” derecede önemli bulanlara, “Çok” önemli bulanların “Orta” derecede önemli bulanlara oranla tutum puanlarının daha yüksek bir dağılım gösterdiği başka bir deyişle tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

Akademik başarı durumuna göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanlarının dağılımı tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Akademik Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin, Milli Değerlerin Öğretimine Yönelik Tutum Puanları ve t Testi Sonuçları

Ölçeğin Boyutları	Grup	n	\bar{x}	ss	t	p
Önemseme	İyi	413	37,21	4,49	2,81	,006**
	Orta	144	35,53	6,68		
Değer verme	İyi	413	30,73	4,16	4,26	,000***
	Orta	144	28,53	5,68		
Toplam	İyi	413	67,93	8,01	3,68	,000***
	Orta	144	64,06	11,73		

** $P < .01$, *** $P < .001$

Tablo 7’deki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan ve akademik başarısı “iyi” düzeyde olanların $\bar{x} = 67,93$ ve akademik başarısı “orta” düzeyde olanların puan ortalamaları $\bar{x} = 64,06$ birbirinden farklıdır. Yapılan t-testi sonucuna göre, öğrencilerin puanları arasındaki bu farkın anlamlı [$t(555) = 3,68$, $p < 0.001$] olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca dayalı olarak, akademik başarısı “iyi” düzeyde olan öğrencilerin akademik başarısı “orta” düzeyde olanlara oranla daha yüksek düzeyde tutum puanına sahip oldukları, başka bir deyişle Milli değerlerin öğretimine yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Ayrıca öğretmen adaylarının tutumları ölçeğin her iki alt boyutunda da [$t(555) = 2,81$, $p < 0.01$], [$t(555) = 4,26$, $p < 0.001$] akademik başarısı “iyi” düzeyde olan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmadan elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının Milli değerlerin öğretimine yönelik tutumlarının oldukça olumlu olduğunu göstermektedir. Tutumların davranış değil ancak davranışa hazırlayıcı yapılar olduğu göz önünde bulundurulursa öğrencilerin bu anlamda duyuşsal hazır bulunuşluk düzeylerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Bulgular, erkek öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutumlarının ölçeğin geneli ve Milli değerlerin öğretimine değer verme boyutunda kız öğrencilere oranla daha olumlu olduğunu göstermiştir.

Konuyla ilgili çalışmalar incelendiğinde sonuçlar bu yöndeki bulgularla paralellik göstermektedir (Sarı, 2005; Saraçoğlu, Evin ve Varol, 2004; Bacanlı 2002). Araştırmalarda değer bağlamında cinsiyet olarak erkeklerin ön plana çıkmasının Türk toplumunun erkek egemen bir toplum olması kaynaklı olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Yaşanılan yer ve anne-babanın eğitim durumuna göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutumlarının farklılaşmadığı gözlenmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Milli değerlerin öğretimini önemli bulma derecesine göre öğrencilerin Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum puanları değerlendirildiğinde; Ölçeğin geneli ve alt boyutlarında Milli değerlerin öğretimini “Pek çok” önemli bulan öğretmen adaylarının tutum puanlarının “Çok” önemli ve “Orta” derecede önemli bulanlara, “Çok” önemli bulanların “Orta” derecede önemli bulanlara oranla tutum puanlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin akademik başarı durumuna göre bulgular değerlendirildiğinde ise öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puan ve ölçeğin alt boyutlarında başarı düzeyi “iyi” olan öğrencilerin “orta” düzeyde başarılı olanlara oranla daha yüksek tutum puanına sahip oldukları gözlenmiştir.

Öneriler

Değer eğitiminde öğretmenin rolü gözardı edilemez bir öneme sahiptir. Araştırma bulgusu öğrencilerin bu yöndeki duyusal hazır bulunuşluklarının istendik düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Benzeri çalışmaların daha geniş kitleler üzerinde yapılarak elde edilen bulgular doğrultusunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik yıllarında değil hizmet öncesi eğitimlerini aldıkları dönemde lisans programlarındaki düzenlemelerle konu ile ilgili farkındalıklarının artırılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- AKBAŞ, O. (2008). Sosyal Bilgilerde Değerler ve Öğretimi. (Ed.A.Öcal ve B.Tay) Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi. Pegem Akademi. Ankara.
- ÇAVDARCI, M. (2002), “Türkiye’de Sosyal Değerlerin Aşınması ve Kültür Sömürgeciliği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- BACANLI, H. (2002). Psikolojik kavram analizleri . Nobel Yayınları, Ankara.
- BRIDGE, B. (2003). Etik değerler eğitimi (2. baskı). Beyaz Yayınları. İstanbul.
- ÇİLELİ, M. (1991). Ahlak psikolojisi ve eğitimi. V Yayınları .Ankara.
- EVİN,İ. ve KAFADAR, O. (2004). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının ve Ders Kitaplarının Ulusal ve Evrensel Değerler Yönünden İçerik Çözümlemesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Cilt 2. Sayı 3.293-304.
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (1988). İnsan ve İnsanlar. Evrim Basım Yayım, İstanbul.
- KARASAR, N. (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 10.basım. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- KAPTAN, S. (1998). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri.Ankara.
- KOCAK, M. (1999). İlköğretimde Değerler Eğitimi ve Öğretimi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi .
- KUÇURADI, İ. (2003). İnsan ve Değerleri. Türkiye Felsefe Kurumu. Ankara.
- KUŞDİL,E. ve KAĞITÇIBASI,Ç. (2000).Türk Öğretmenlerinin Deger Yönelimleri ve Scwartz Deger Kuramı. Türk Psikoloji Dergisi. Cilt 15, Sayı 45, s.59.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2009). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- SARI, E. (2005). Öğretmen adaylarının değer tercihleri: Giresun Eğitim Fakültesi örneği. Değerler Eğitimi Dergisi, 3 (10), 73-88.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

-
- SHALOM H. S. (2006). Les Valeurs De Base De La Personne : Théorie, Mesures Et Applications. Revue française de sociologie, 4 - Vol. 47,pages 929.
- TEZBAŞARAN, A.A. (1996). Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu. Turk Psikologlar Derneği Yayınları. Ankara.
- YAMAN ve diğerleri, (2009). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler. Değerler Eğitimi Dergisi Cilt 7, No. 18, 107-120.
- YAZICI, K. (2006). Değerler eğitime genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499-522.
- YILMAZ, Macit (2010). Ergenlerde Şiddetin Önlenmesinde Din Eğitiminin Rolü. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Doktora Tezi.Erzurum*.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

